

Lokalokatə nga Bulusə ka ənji Galatiya

¹ Wiinə lokalokatə ca dzə daciiki Bulusə, masləkee ənda. Əntaa ənji shiŋkinə ta'i tə nyi ka ndzaanə ka masləkee ənda, əntaa də ngeerənə nga əndə əsə, amma də ngeerənə nga Yeesu *Aləmasiihu da nga Əntaŋfə Dəsənaamə ətə madfee ka ci agi maməətə ənji nə nyi ka masləkee ənda.

² Ma inə da patənə nga ənji nə'unə ganə, agi nəhəpaanə niinə tuunə, unə ənji nə'unə anə hanyinə nga Galatiya patə.

³ Wa Əntaŋfə Dəsənaamə da Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu a dfa koonə pwapoone, təya vii koonə ndzaanə jamə. ⁴ Ma Yeesu Aləmasiihu, kə vigi ci naakii nə putə nga 'waslyakəənə gaamə, kaa ca shii luupaanə taamə agi məza zamanana. Kə slənyi ci ha'ə makə sətə mwayi Əntaŋfə Dəsənaamə. ⁵ Wa ənjə a dfuunətə tə Əntaŋfə ka ca'ə ndəŋwə ndəŋwə. *Aamiina.

Rəŋwə dyaŋə nə Nyunyi Habara

⁶ Kə dīi ka nyi ka sə nga hurəshishinə ka shaŋə, makə nee nyi pii ha'ə wanuutsə kə kaaree ka Əntaŋfə Əndətə 'wii tuunə dagi pwapoone nga Aləmasiihu, una gwanə ka nə'u əndə'i nyunyi habara. ⁷ Amma, ma gooŋgakii, pooshi əndə'i

1:1 1.1 1.11-12; Rooma 1.5; 1 Koor. 9.1-2. **1:2** 1.2 1 Koor. 16.1.

1:4 1.4 2.20; Mat. 20.28; Yooh. 1.29; 2 Koor. 5.21; Af. 5.2; 1 Tim. 2.6; Tit. 2.14; Ibər. 9.12-14,26; 1 Yooh. 5.19. **1:6** 1.6 Ibər. 12.15.

ɲunyi habara. Ma bii nyi koonə ha'ə, acii tə'i hara ənji ca gwazə tuunə, kə mwayi tii saawee ka Ɗunyi Habara ɲga Aləmasiihu. ⁸ Amma, ma əndətə waazii koonə əndə'i ɲunyi habara pamə, bwasə ka ətə waazii inə koonə, wa Əntaɲfə a naalagi tə ci, taa inə, taa malaa'ika ətə jima dadagyə, wa Əntaɲfə a naalagi tə ci. ⁹ Makə sətə shiina bii koonə daga ɲukə, wanyinə ca ənə ka batənə koonə əsə: ma əndətə waazii koonə ɲunyi habara pamə, bwasə ka ətə shiina waazii koonə, wa Əntaɲfə a naalagi tə əndəkii.

¹⁰ Ma bii unə noonə, ma cii kya wabə ha'ə, kaa ca kadeesəkə ka ənji kwa? Aa'a, pooshi. Kaa ca kadeesəkə ka Əntaɲfə cii kya wabə. Anii ma bii unə, ma cii kya wabə ha'ə, kaa ənji shiɲkinə a shii dəlanə də nya? Aa'a, acii maci kaa ca kadeesəkə ka ənji cii kya wabə ha'ə, kadə mandzaamə nyi ka əndə slənə ɲga Aləmasiihu.

Zhi'inə ɲga Bulusə ka masləkee ənda

¹¹ Ndzəkəɲushi'inəkya, fatəmə kaa nya ba koonə: ma Ɗunyi Habaratə waazii nyi koonə, əntaa da ma əndə shiɲkinə shigi. ¹² Ma'upaamə nyi daciai əndə shiɲkinə, pooshi əndə jigunyi ka nyi əsə. Amma Yeesu Aləmasiihu də naakii nə ɲgiragi ka nyi.

¹³ Kə fii unə habara ɲga ndzaanaaki ɲukə, saa'yatə nyi ma'ə ka nə'u diina ɲga *Yahudiinə. Kə shii unə makə sətə ɲjii kya cibee ka Ikəliisiya ɲga Əntaɲfə də məza ciba. Kə ciɲə nyi ka shaɲə

1:7 1.7 5.8,10; 2.4; Slənə 15.1,24. **1:8** 1.8-9 1 Koor. 16.22.

1:10 1.10 1 Tees. 2.4-6. **1:11** 1.11-12 1.1.

kaa nya saawee. ¹⁴ Kə shii unə makə sətə kavə nyi nəki ka nə'u diina nga Yahudiinə ka shaŋə, palee ka bəzə baniinəki. Kə cinə nyi də patənə nga ngeeriiki agi nə'u alə'aada nga dzədzəshi'inaamə.

¹⁵ Amma, ma Əntanƒə da pwapooŋaakii, kə tagi ci tə nyi daga ənji ma'ə mapoomə tə nyi. Kə 'wii ci tə nyi kaa nya slənə ka ci. ¹⁶ Makə mwayi ci baarii ka nyi Uuzənaakii, kaa nya shii waaza Njuni Habara agyanəkii ka hara slikərənə, paa nyi gi ka ləgwanə ama ənda, ¹⁷ paa nyi gi aa Urusaliima ka caama hara masləkee ənji ətə takəŋuyi ka nyi agi slənəkii əsə. Amma see nya madə pii pii, nya paləgərə aanə hanyinə nga Arabiya. Ma daba'əkii, nya madə, nya ənəgərə aasəkə vəranə nga Damasəkusə.

¹⁸ See daba'ə fəzə makkə gi nyi aa Urusaliima. Ma gi nyi aadəvə əsə, kaa nya nee ka Piita.* Ina ɗa baanə pu'u aji tufə da ci.

¹⁹ Agi baatsaaki ha'ə boo, maneemə nyi ka hara masləkee ənji, madaamə ka Yakubu ndzəkəŋuci Slandana. ²⁰ Ma wabəətə nyaahə nyi koonə, gooŋga tsəkə tsəkə, pooshi jirakənə agikii taa fidyasə. Akəŋwacii Əntanƒə cii kya ba koonə.

²¹ Makə ma'i nyi də Urusaliima, kə pyalə nyi aanə hanyinə nga Siriya da nga Silikiya.

²² Ma ka saa'ita, patənə nga Ikəliisiyanyinə anə hanyinə nga Yahudiya, mashimə təya nee ka nyi

1:13 1.13-14 Slənə 8.3; 9.1; Fil. 3.5-6; 1 Koor. 15.9. **1:15** 1.15-16 Irim. 1.5; Slənə 9.3-5; 22.21; Rooma 1.5; 1 Koor. 9.1; 15.10. * **1:18** 1.18 Ma asəkə hara zhi'weenə, Keefasə nyaahə ənji. **1:18** 1.18 Slənə 9.26-28. **1:19** 1.19 Mat. 13.55. **1:21** 1.21 Slənə 9.30.

ginə da ginə. ²³ Amma, wata fanə njii təya dzə də fa habaraaki tuu'ina, “Ma əndətə nja cibee kaamə nükə, kə zhi'i ci əndzə'i, agi waazanə nə ci ka ənji, kaa təya vii goonğa ka Aləmasiihu ətə njii kəya moo saaweenə.” ²⁴ Makə fii tii habaraaki ha'ə, wata təya dəla də Əntanfə putə nğa zhi'unaaki.

2

Luunə nğa hara masləkee ənji tə Bulusə

¹ Ma daba'ə fəzə pu'u aji ənfwadə, kə ənyii aa Urusaliima, inə da Barənaba. Nya 'waanə tə Titusə. * ² Ma gi nyi aa Urusaliima, acii Əntanfə də naakii nə baarii ka nyi, kaa nya dzə aadəvə, keena dzə ka dā mətərəkinə, wata inə da gayinə tanə. Nya dzəgunətə ka tii makə sətə cii kya waaza Njuni Habara ka hara slikərənə. Ma dīi nyi ha'ə, keena shii ləbənə ka ma rənjwə agi waazanə geenə, acii ga slənaaki patə a ndzaa ka uushi zaḃə. ³ Ma Titusə ətə giinə da i ci, əntaa slikərənə nğa *Yahudiinə nə ci. Amma, patə da ha'ə, pooshi ənji bii ka ci tyasə see a *ryamina ci. ⁴ Taa nğahi kə mwayi hara ənji kaa ca ryamina, amma pooshi dīi ha'ə. Ma ənjitsa, kə dātə tii makə ənji nə'unə nə tii makə naamə, təya 'yaakyagərə aahadeenə ka dəkənə tiinə, kaa təya shii tsaamə dimwaatə upaa amə agi ləbənə gaamə da Aləmasiihu. Ma təya, kə mwayi tii ənəgərənə daamə aagi mavaanə, kaama nə'u bariya nğa Yahudiinə makə nğa

2:1 2.1-10 Slənə 15.1-19. * **2:1** 2.1-2 1 Koor. 15.2; Fil. 2.16; Barənaba: Slənə 4.36; Titusə: 2 Koor. 2.13. **2:2** 2.2 2.6,9.

ɲukə. ⁵ Amma, maluuvəmə inə wabənatii taa gi'u, acii ga goonɣaanə ɲga wabənə ɲga Əntaɲfə a zagi a nuunə.

⁶ Ma əɲjitə ndzaanə ka gayinə, maneemə nyi ka gawuunatii makə maduunə uushi dərəvaava. Acii mbərə mbərə nə əɲji patə akəɲwacii Əntaɲfə. Ma gayiitə sə, makə jigunyii ka tii wabənə ɲga Əntaɲfə ətə cii kya waaza ka əɲja, pooshi əndə'i kura uushi tsakəvə tii. ⁷ Kə paaratəgi tii oo'i, kə vii Əntaɲfə ka nyi slənə ɲga waaza ɲunyi Habara ka hara slikərənə, makə sətə vii ci ka Piita slənə ɲga waaza ɲunyi Habara ka Yahudiinə. ⁸ Acii Əntaɲfə 'wii tə Piita kaa ca ndzaa ka masləkee əndə ka Yahudiinə, Əntaɲfəkii rəɲwə ha'ə 'wii tə nyi kaa nya ndzaa ka masləkee əndə ka hara slikərənə əsə. ⁹ I Yakubu da Piita da Yoohana nə əɲjitə kəɲee Ikəliisiya kaa təya ndzaanə ka gayinə. Ma təya, kə shii tii oo'i, Əntaɲfə tagi tə nyi kaa nya slənə ka ci. Makə wabəgəriinə ka ma rəɲwə ha'ə, wata təya kəəsəshi ciiniinə deenə da Barənaba, ina wabəgərə ka ma rəɲwə tuu'ina: ma inə da Barənaba, ahada hara slikərənə dzəniinə ka waazanə. Ma tii natii, ahada Yahudiinə dzənətii ka waazanə. ¹⁰ See ma nə uushi rəɲwə bii tii keenə, waatoo, weena dzə də buurətə maaghiitə ahadatii. Ma ətsa, tə'i hiimaaki davə daga ɲukə əsə.

Dzalənə ɲga Bulusə tə Piita də Antakiya

2:4 2.4 1.7; 5.1,13; Slənə 15.1,24; 1 Koor. 9.21. **2:6** 2.6 Rooma 2.11. **2:7** 2.7 1.15-16; Rooma 1.5. **2:10** 2.10 Rooma 15.26.

¹¹ Ma daba'əkii, makə shi Piita aa Antakiya, wata nya madə, nya wabə ka ci akəɲwacii patənə ɲga ənja acii kə dɪi ci məzaanə. ¹² Waatoo ma ɲga ɲukə, kə ɲjii kəya zəmə ka kəɲwə rəɲwə da hara slikerənə ənji nə'unə. Amma, makə mbu'ya ənjitə sləkee Yakubu, waatoo ənjitə ca haɲətə ryaminanə, wata ca ɲgwaləgi, paa ci ənyi ka zəmənə ka kəɲwə rəɲwə da tii ma'ə. ¹³ Ka ha'ə, kə dəməgərə hara ənji nə'unə ɲga Yahudiinə ka dfa ghatə gooɲgaanə makə naakii. Patə da Barənaba, kə dəməgərə ci aagi jarəwiinəkii da i ci əsə. ¹⁴ Makə nee nyi, manə'umə tii rəgwa gooɲga makə sətə bii ɲunyi Habara, wata əɲki nyi ka Piita akəɲwacii patə, “Əndə Yahuda nə hə, amma, makə mbu'ya hə aa hanə, maslənəmə hə makə ɲga Yahudiinə. Amma makə ɲga hara slikerənə ndzaa hə. Ya makə dɪi ha'ə əna, də iitiitə banəku ka hara slikerənə, see a dfa tii sətə ci Yahudiinə a dfa tyasa?”

*Upaa luupaanə ɲga *Yahudiinə da hara slikerənə*

putə ɲga vii gooɲga

¹⁵ Ma inə, Yahudiinə niinə. Əntaa ma'waslyakə ənji niinə makə sətə ci əɲjə a 'wa tə hara slikerənə. ¹⁶ Amma kə shii inə pooshi əndə ca mbee ka ndzaanə ka əndə gooɲga akəɲwacii Əntaɲfə də slənətə sətə bii *bariya, amma see də vii gooɲga ka Yeesu Aləmasiihu. Taa inə maa, ka Yeesu Aləmasiihu vii inə gooɲga, keena shii ndzaanə

ka ənji goonğa akəŋwacii Əntaŋfə. Dagi vii goonğa geenə ka Aləmasiihu ndzaa inə ka ənji goonğa akəŋwaciikii, əntaa də slənətə sətə bii bariya. Acii pooshi əndə ca ndzaanə ka əndə goonğa akəŋwacii Əntaŋfə də slənətə sətə bii bariya. ¹⁷ Taa inə Yahudiinə, də vii goonğa ka Aləmasiihu ciina upaa ndzaanə ka ənji goonğa akəŋwacii Əntaŋfə. Də ci baarii inə neenə nə tuu'ina: uushi rəŋwə niinə da hara slikərətə ci ənjə a 'wa tə tii ma'waslyakə ənja. Mada ha'ə əna, Aləmasiihu ca kərə tiinə ka da 'waslyakəənə nii? Aa'a, pooshi. ¹⁸ Mada kə ənəgərə nyi ka slənə ndilə ndilə tə sətə bii bariya ŋga Yahudiinə, ci nə kə taŋəgi nyi sətə bii Əntaŋfə ətsa. ¹⁹ Acii ma nya, mantəkii nə nyi akəŋwacii bariyatsa, ci bələgi tə nyi. Ma dii ha'ə patə, kaa nya ndzaanə da əpinə akəŋwacii Əntaŋfə. Kə bələgi ənji tiinə da Aləmasiihu aşi ənfwa. ²⁰ Taa ŋgahi wanyinə da əpinə amaki, patə da ha'ə əntaa nyi ca əpi, amma Aləmasiihu. Ma əpiinə amaki əndzə'i, də vii goonğa ka *Uuzənə ŋga Əntaŋfə ətə uudəgi tə nyi, ca vəgi əpinaakii ka putaaki. ²¹ Pa nya kagi pwapoonə ŋga Əntaŋfə shaŋə. Acii maci də nə'u bariya ci əndə ndzaanə ka əndə goonğa akəŋwacii Əntaŋfə, kada uushi zabə nə əntənə ŋga Aləmasiihu.

3

2:16 2.16 3.10-12; Rooma 3.20-30.

2:17 2.17 Rooma 2.17-3.20.

2:19 2.19 6.14; Rooma 7.6; 6.2-4.

2:20 2.20 1.4; Yooh. 17.23;

Rooma 8.10-11; 2 Koor. 5.14.

**Bariya taa vii goongga ka Əntanfə*

¹ Unə ənji Galatiya, pooshi ma'ə hanƙala goonə ka hakii. Ya əndə kə dzəgunətə ənji koonə nƙa'ə makə sətə ənƙi Yeesu ashii ənfwa, wu saŋə zagi də hanƙala goona ha'ə kwa?

² Amma tə'i uushi rəŋwə mwayi nyi nya fa amoonə. Aci kə upaa unə Ma'yanə nƙa Əntanfə. Ya upaa unə saŋa, də slənətə sətə bii bariya saanii? Anii də fa Njunyi Habara, una luuva?

³ Mi d̄iikətə tuunə ha'ə kwa? Kə 'watəgyuunə də baawəda nƙa Ma'yanə nƙa Əntanfə; amma koonə uudəpaa də ngeerii unə nii? ⁴ A zagi bəzə cibəətə cibuuənə kama kama zaβə nii? Ma hiimaaki naaki, pooshi ka zanə zaβə. ⁵ Agi viinə nə Əntanfə koonə Ma'yanaakii, agi slənənə nə ci uushi'iitə ca d̄a hurəshishinə ka ənji ahadoonə əsə. Ya cii kəya d̄a ha'ə saŋa, acii putə nƙa slənə sətə bii bariya saanii? Anii acii putə nƙa vii goongga goonə ka ca?

⁶ Datəmə hanƙala goonə aanə sətə bii malaaba ləkaləkatə agyanə Ibərahiima tuu'ina, "Kə vii ci goongga ka Əntanfə. Putə nƙa vii goonggaakii əsə nƙirə Əntanfə tə ci ka əndə goongga."

⁷ Makə ha'ə d̄ii əna, a shii unə tuu'inə, ma ənjitə vii goongga, tii nə tantanyiitə slikerənə nƙa Ibərahiima. ⁸ Kə baƙi malaaba ləkaləkatə daga nƙə oo'i, daga vii goonggatii nə hara slikerənə a ndzaanə ka ənji goongga akəŋwacii Əntanfə. Kə baƙi malaaba ləkaləkatə Njunyi Habaratə ka Ibərahiima daga nƙə oo'i,

3:1 3.1 5.7. **3:2** 3.2-5 4.6; Rooma 8.9-16; 2 Koor. 3.6,17. **3:4** 3.4 4.11. **3:6** 3.6 'Wat. 15.6; Rooma 4.3. **3:7** 3.7 Rooma 4.11-12.

“Kadē nē Əntaŋfə a dfa barəkaanə ka patənə ŋga slikərənə asəkə duuniya daciiku.” ⁹ Makə vii Ibərahiima gooŋga, kə dfaanə Əntaŋfə ka ci barəkaanə. Ha'ə nē patənə ŋga əŋji əsə: madfa kə vii tii gooŋga ka Əntaŋfə, ka tii dfaanənəkii barəkaanə makə sətə dfi ci ka Ibərahiima.

¹⁰ Amma, ma patənə ŋga əŋjitə ca dfa hiima tuu'inə, də nə'utə sətə bii bariya mbeenə nē tii ka ndzaanə ka əŋji gooŋga akəŋwacii Əntaŋfə, kəsənə kəshi gəŋwanə ŋga Əntaŋfə tē tii. Acii kə bagi malaaba ləkaləkətə tuu'ina, “Taa wu nē əndəkii patə, madfa manə'utəmə ci sətə bii bariya patə, kə kəshi gəŋwanə ŋga Əntaŋfə tē ci ətsa.” ¹¹ Ma ənə dəya, shii amə paŋgəraŋə oo'i, pooshi əndə ca mbee ka ndzaanə ka əndə gooŋga akəŋwacii Əntaŋfə də nə'utə sətə bii bariya. Acii kə bagi malaaba ləkaləkətə tuu'ina, “Ma əndətə ŋgirə Əntaŋfə tē ci ka əndə gooŋga putə ŋga vii gooŋgakii, ci na ndzaanə da i əpinə ətə pooshi ka uudənə.” ¹² Ma bariya, paa ci kəŋaanə agyanə banə, wa əndə a vii gooŋga ka Əntaŋfə. Amma kə bii ci makə sətə dfi manaahəkii asəkə ləkaləkətə tuu'ina, “Ma əndətə nə'utə patənə ŋga sətə manaahəkii asəkə bariya, ci na ndzaanə da i əpinə də putakii.”

¹³ Acii ha'ə, ma amə, kə kəshi bariya taamə. Amma kə pərapaa Yeesu Aləmasiihu taamə. Waatoo, ca ŋgərəvə aanəkii tē naalatə njaama upaa. Makə sətə dfi manaahəkii asəkə malaaba

3:8 3.8 'Wat. 12.3. **3:9** 3.9 Rooma 4.16. **3:10** 3.10 Dzək. 27.26; Yak. 2.10. **3:11** 3.11 Hab. 2.4; Rooma 1.17; 3.20. **3:12** 3.12 Leew. 18.5; Rooma 10.5.

lækalækatə tuu'ina, “Taa wu tsa'agi ənji aashi ənfwə, tə'i naalanə anəkii.” ¹⁴ Ma dīi Yeesu Aləmasiihu ha'ə patə, kaa barəkaatə bii Əntanƒə viinə ka Ibərahiima a mbu'ya ka hara slikerənə əsə daci Yeesu Aləmasiihu, waatoo kaama upaa Ma'yaatə bii Əntanƒə viinə kaamə, dagi vii goŋga gaamə ka ci.

**Bariya da sətə bii Əntanƒə viinə*

¹⁵ Ndzəkəŋushi'inəkya, takumə kaa nya ɓaarə koonə əndə'i wabənə. Madfa kə anyi ənji bəra'i wabənətii, kə kəŋaanə tii anəkii də goŋga, pooshi əndə'i əndə ka mbee ka pərəginə, pooshi əndə'i əndə ka mbee ka tsakəvə uushi aagikii əsə. ¹⁶ Ha'ə nə aləkawalə ŋga Əntanƒə əsə. Ma aləkawalə ŋga Əntanƒə, ka Ibərahiima da slikerənaakii dīi ci. Əntaa ka slikerənə bəzəkii dīi ci, amma ka slikerənə rəŋwə. Yeesu Aləmasiihu nə slikerənəkii. ¹⁷ Wiinə sətə mwayi nyi banə: kə dīi Əntanƒə ka Ibərahiima aləkawala. Daba'ə fəzə gya'ə ənfwadə da makkə pu'unə vii Əntanƒə bariya ka Yahudiinə. Aci ha'ə, pooshi bariyaakii shi ka pərəgi aləkawalə ŋga Əntanƒə ka Ibərahiima, paa ci shi ka waalagi uushi'iitə bii Əntanƒə ɗaafanə əsə. ¹⁸ Aci maci ma barəkaanə ŋga Əntanƒə, putə ŋga nə'utə sətə bii bariya, kə ndzaa ci ətsə əntaa putə ŋga aləkawalətə dīi ci. Amma, ma dīi Əntanƒə ka Ibərahiima barəkaanə, putə ŋga aləkawalətə dīi ci ka ci.

3:13 3.13 Dzək. 21.23; Rooma 8.3; 2 Koor. 5.21. **3:14** 3.14 3.2-5; Yaw. 3.1-2. **3:16** 3.16 'Wat. 12.7; 17.7-8. **3:17** 3.17 Shig. 12.40. **3:18** 3.18 Rooma 4.14; 11.6.

19 Ya makə ha'ə saŋa, ka mi saŋə vii Əntaŋfə bariya ka ənja? Ma vii Əntaŋfə kaamə bariya, ka shii ŋgiragi də 'waslyakəənə paŋgəraŋə aa babara. Kə ndzaa ci da ŋgeerənə dəŋə ka saa'itə shi slikərənə ŋga Ibərahiima ətə dīi Əntaŋfə aləkawaləkii ka ci. Makə mbu'ya ci, pooshi bariya da ŋgeerənə ma'ə. Kə vii Əntaŋfə bariya ka əndə rəŋwə dacia malaa'ikanyinə, kaa ca ba ka ənja. Əndə rəgwa nə əndəkii. * 20 Maɗa kə fii unə tə'i əndə rəgwa, kə shii unə ətsa, ahada ənji bəra'i nə ci. Amma, ma saa'itə dīi Əntaŋfə aləkawalə ka Ibərahiima, pooshi əndə rəgwa ahadatii, ci rəŋwə dyaŋə wabi ka ci.

*Slənə ŋga *bariya*

21 Ma bii unə noonə, pooshi bariya gəŋu da sətə bii Əntaŋfə ɗanə kwa? Aa'a, əntaa ha'ə. Acii maci tə'i bariyatə ca vii əpinə, kaɗa ka ndzaanə nə ənji ka ənji gooŋga akəŋwacii Əntaŋfə də nə'utə bariyaakii. 22 Amma, ma bii malaaba ləkələkətə, agi ɗa ŋwanuunaakii nə 'waslyakəənə agyanə patənə ŋga *duuniya. Makə ha'ə dīi ətsa, ma sətə bii Əntaŋfə viinə ka əŋjitə vii gooŋga ka Yeesu Aləmasiihu, ka tii nii kəya vii.

23 Ma saa'yatə rəgwa ma'ə mawunəmə kaa ənjə a vii gooŋga ka Yeesu Aləmasiihu, mag-waləkii njiinə acii bariya makə ənji furəshina. Amma makə shi Yeesu, kə wunəgi Əntaŋfə keenə rəgwa ŋga vii gooŋga ka ci. 24 Ma ka

* **3:19** 3.19 Rooma 4.15; malaa'ikanyinə: Slənə 7.38,53; Ibər. 2.2.

3:20 3.20 Dzək. 6.4. **3:21** 3.21 Rooma 7.13; 8.2. **3:22** 3.22 Rooma 3.9-30; 11.32. **3:23** 3.23 4.3.

saa'yakii, kə ndzaa bariya makə əndə dzalənə tiinə taabu'u mbu'ya Aləmasiihu. Ma dīi ha'ə, keena shii ndzaanə ka ənji goonğa akəŋwacii Əntanƒə də vii goonğa. ²⁵ Makə wunyi rəgwa ŋga vii goonğa ka ci, pooshi bariya da ŋgeerənə agyaniinə ma'ə.

²⁶ Unə patə, manjeevənə ŋga Əntanƒə nuunə dagi vii goonğa goonə. Ləbə nuunə da Yeesu Aləmasiihu.

²⁷ Acii patənə goonə ətsə dīi ənji koonə bapətisəma ŋga nə'unə tə Yeesu Aləmasiihu, kə ŋgiruunə haŋkalaakii.

²⁸ Ma akəŋwacii Əntanƒə, pooshi kama kamaanə ahada Yahudiinə da hara slikərənə, pooshi kama kamaanə ahada maviinə da dimuyinə, pooshi kama kamaanə ahada ŋguyirənə da makinə. Patənə goonə, uushi rəŋwə nuunə agi ləbənə goonə da Yeesu Aləmasiihu. ²⁹ Makə dīi ci ŋga Aləmasiihu nuunə, kə ndzaa unə ka slikərənə ŋga Ibərahiima ətsa. Kadə upaanuunə sətə bii Əntanƒə viinə ka ci da slikərənaakii əsə.

4

¹ Takumə kaa nya tsakə banə koonə: madfa ma uuzənə ga dīi asii, taa ŋgahi naakii nə uushi'inə ŋga dīi patə, amma paa ci ka slənə sətə mwayi ci, makə mava ndzaanəkii. ² Ənji nə nəhənə tə ci, təya dəkəpaa ka ci uushi'inə kama kama, ka ha'ə mbu'yanə uusəratə kapaa dīi ka ci rəgwa ŋga dfa naakii ya. ³ Amə əsə,

3:24 3.24-25 Rooma 10.4. **3:26** 3.26 4.5,7; Yooh. 1.12; Rooma 8.14-17. **3:27** 3.27-28 Rooma 10.12; 1 Koor. 12.13; Kwal. 3.9-11.

3:27 3.27 Rooma 6.3; Af. 4.24. **3:29** 3.29 3.7,14,18; 4.7.

ha'ə naamə. Ma saa'yatə amə ma'ə makə uuji manjeevənə, kə ndzaa amə ka maviinə nga patənə nga sətə ci əndə shiŋkinə a paslə ganə agi duuniya. ⁴ Amma, makə mbu'ya uusəratə kəŋee Əntaŋfə, kə sləkee ci ka Uzənaakii aagi duuniya. Minə əndə shiŋkinə pwayi tə ci. Ca nə'utə bariya nga Yahudiinə. ⁵ Ma dīi ci ha'ə patə, kaa ca shii pərapaa ənjitə gwaləgi bariya tə tii, kaama ndzaanə ka manjeevənə nga Əntaŋfə. ⁶ Kə sləkee Əntaŋfə ka Ma'yanə nga Uzənaakii aasəkə moodəfaamə ka baariinə oo'i, unə maa, manjeevənaakii nuunə. Ma'yanəkii kavə taamə ka 'waa'wanə tə Əntaŋfə, ama ba 'Daadə, Daadaakya'. ⁷ Aci ha'ə, pooshi əndə ma'ə mava ahadoonə. Amma manjeevənə nga Əntaŋfə nuunə. Makə dīi unə ka manjeevənaakii, kadə upaanə nuunə patənə nga sətə bii ci viinə ka manjeevənaakii əsə.

Sətə mwayi Bulusə kaa Ikəliisiya a shii

⁸ Ma saa'yatə unə ma'ə mashiimə tə Əntaŋfə, kə ndzaa unə makə maviinə nga əntaŋfənyinə kama kama. ⁹ Amma, ma əndzə'i, kə shii unə tə Əntaŋfə. Ma nee nyi, gədə banə, Əntaŋfə shii tuunə. Də iitiitə saŋə cuuna moo ənəgərənə ka nə'u mazabə uushi ətə pooshi ngeeriikəya? Ka mi saŋə cuuna moo ənəgərənə ka ndzaanə ka maviinatəya? ¹⁰ Iitiitə saŋə kavuunə nuunə ka da kumənyinə nga Yahudiina? Taa kumənə nga zhi'wanə nga əndə'i uusəra, taa nga ləgidə, taa

4:3 4.3 4.9-10. **4:4** 4.4-5 3.13; Yooh. 1.14. **4:6** 4.6 Rooma 8.15-16. **4:7** 4.7 Rooma 4.13; 8.17. **4:8** 4.8 1 Koor. 8.4-6. **4:9** 4.9-10 Af. 1.21; Kwal. 2.8-23. **4:9** 4.9 1 Koor. 8.3; Kwal. 2.15.

nga fəza, agi dʌnə nuunə. ¹¹ Una! Agi buurənə nə nyi tuunə. Ya sanə, kaa slənaaki aahadoonə a ndzaanə ka uushi zabə nii?

¹² Ndzəkəŋushi'inəkya, kə shii unə ndzanaaki ahadoonə. Taa ŋgahi əndə Yahuda nə nyi, amma pooshi nyi ŋgirə naaki nə makə əndə Yahuda. Acii ha'ə tuutəta'ə, dʌmə ha'ə makə naaki. Pooshi unə sha bəzee ka səkəki taa fidyasə. ¹³ Kə shii unə, ma saa'itə 'watəgi nyi waaza koonə Njunyi Habara, də gwakənaaki ka bwanea ahadoonə upaa nyi rəgwa ŋga waazanə.

¹⁴ Kə cibunə ka putaaki saa'yakii. Maci kaareenə taa kaginə, kadʌ ka saa'yakii njuuna dzə ka kaginə tə nyi. Amma kə liwuunə tə nyi də moodasəkə makə malaa'ika ŋga Əntanʃə nə nyi, makə Yeesu Aləmasiihu də naakii na. ¹⁵ Aadəma paləgərə moodasəkətə goonə kwa? Acii kə shii nyi weewee, ma saa'yakii, maci kə mbee unə ka ŋgyaaragi hi'u ginuunə ka viinə ka nyi, kadʌ kə vii unə. ¹⁶ Dama sanə dʌi nyi ka əndə daawaanə goonə makə cii kya ba koonə goonʒa?

¹⁷ Ma ənjitə ŋgərəgi haŋkala goonə aashitii, əntaa ŋunyi uushi mwayi tii koonə. Amma, ma mwayi tii, təkəenə kaamə, koonə nə'u tə tii.

¹⁸ Madʌ ka ŋunyi rəgwa, ŋga'ə nə ŋgərəgi haŋkala ŋga əndə ha'ə makə ətsa. Ma nyi, ka dʌnə nə nyi koonə ha'ə taa guci patə, əntaa wata nyi ahadoonə. ¹⁹ Uji ənjaakya! Agi sa bwanea nə nyi asəkə moodəfəki ka puta goonə, makə mitə dʌsəka ki agi bərakənə. Agi sanə nə nyi

4:10 4.10 Dzək. 4.19; Slənə 7.42; Rooma 14.5. **4:12** 4.12 1 Koor. 9.19-21. **4:13** 4.13 Slənə 16.6; 2 Koor. 12.7. **4:17** 4.17 1.7.

bwaneakii asəkə moodəfəki ka ha'ə ka saa'yatə nuuna ɲgərə hanƙala ɲga Yeesu Aləmasiihu.

²⁰ Amma, ma mwayi nyi, kaɗa ahadoonə nə nyi əndzə'i, acii maci ahadoonə nə nyi, kaɗa kə ɲjii nya waɓə koonə furəɲə furəɲə. Acii agi buurənə nə nyi tuunə ka shaɲə.

Makə ndzaanə ɲga Hajara da Saraatu

²¹ Ya unə ətə ca moo kaa *bariya a ɗa ɲwanjuunaakii agyanuunə saɲa, pooshi unə fii sətə bii bariya kwa? ²² Ma bii ca, ma Ibərahiima, tə'i manjeevənaakii bəra'i. Əndə'ya, mava pwayi ka ci. Əndə'i əsə, dimwa pwayi ka ci. ²³ Ma uuzəətə pwayi mava ka ci,

makə ənə caama poo manjeevənə saakii pwayi ki ka ci. Amma, ma uuzəətə pwayi dimwa ka ci, də putə ɲga aləkawalətə ɗii Əntaɲfə pwayi ki ka ci. ²⁴ Ma ətə patə, kə ndzaa ci makə misaali kaamə. Waatoo, ma makiitə bəra'i, kə ndzaa tii makə aləkawalətə bəra'i ətə ɗii Əntaɲfə daga ɲukə. Ma əndə'i rəɲwə agi makiitə bəra'i, waatoo Hajara, kə ndzaa ki makə aləkawalətə ɗii Əntaɲfə anə giɲutə ɗii ləməkii Siina. Maviinə nə manjeeviitə pwayi ki patə. *

²⁵ Kə ndzaa ki makə giɲwə Siina ətə anə hanyinə ɲga Arabiya. Kə ndzaa ki makə Urusaliima ɲga zamananə əsə. Acii ma patənə ɲga əɲjitə də Urusaliima, maviinə ɲga bariya nə tii. ²⁶ Amma, ma Urusaliima ətə dagyə, kə

4:19 4.19 1 Koor. 4.15. **4:22** 4.22 'Wat. 16.15; 21.3. **4:23** 4.23 'Wat. 17.18-19; Rooma 4.17-20; 9.7-9. * **4:24** 4.24 Shig. 19.20; Gal. 3.23; 4.1; 5.1; Hajara: 'Wat. 16.1.

ndzaa ki makə mitə dimwa, ki nə məsənaamə.

²⁷ Acii tə'i manaahəkii asəkə malaaba ləkaləkətə tuu'ina:

“Ma hə, miitə ma'upaamə pawa, dawə moodasəka.

Ma'ə hə mafamə zəmənə nga pawa,

amma dawə kyalaliinə nga moodasəka,

acii kadə nə manjeevənaaku a palee ka nga nuzhiwə.”

²⁸ Ndzəkəŋushi'inəki, ma unə, manjeevənə nga Əntəŋfə nuunə tanyi. Acii daga ŋukə dīi Əntəŋfə aləkawalaakii ha'ə makə ətsa, makə sətə shi ca dīi agyanə poonə tə Isiyaaku. ²⁹ Ma ka saa'ita, ma uuzəətə pwayi əŋji makə manjeevənə saakii, kə cibee ci ka uuzəətə pwayi əŋji də ŋgeerənə nga Ma'yanə nga Əntəŋfə. Ci nə tsarəkii ənə ca slənə ahadaamə əndzə'i əsə.

³⁰ Amma iitə bii ləkaləkətə nga Əntəŋfwa? Ma bii ca, “Lakəgi mitə mava da uuzənətə kyakya'ə. Acii pooshi uuzənə nga mava na zəmə yi nga dīi, see uuzənə nga dimwa daanəkii na zəmə.” ³¹ Ndzəkəŋushi'ina, makə ha'ə dīi əna, manjeevənə nga mitə dimwa naamə, əntaa manjeevənə nga mava.

5

Goona kagi dimwaanə goonə

¹ Kə pərapaa Yeesu *Aləmasiihu taamə acii *bariya, kaama ndzaa ka dimuyinə sanə sanə.

4:26 4.26 Ibər. 12.22; Səniinə 21.2. **4:27** 4.27 Isaa. 54.1.

4:29 4.29 'Wat. 21.9. **4:30** 4.30 'Wat. 21.10.

Acikii ma d'anuunə, kəŋaanəmə ndihə, goona kapaa noonə nə ka d'ə mavaanə ma'ə.

² Fatəmə ŋga'ə. Nyi Bulusə ca ba koonə: mad'a kə kapaa unə noonə nə ka dzənə aa babara ka ryaminanə, kə ndzaa ci ətsə pooshi sətə ci Yeesu Aləmasiihu a nafa koonə taa gi'u. ³ Takumə kaa nya ənə ka banə koonə əsə: ma əndətə ca kapaa naakii nə ka dzənə aa babara, wa ca nə'utə patənə ŋga bariya dəŋwa'ə. ⁴ Ma unə əŋjinə ca ba, də nə'utə bariya ndzaanə əndə malaabakii akəŋwacii Əntaŋfə, kə lagyuunə noonə nə ashi Yeesu Aləmasiihu. Dzaɗə dzaɗə nuunə da pwapoonə ŋga Əntaŋfə əsə. ⁵ Amma, ma ina, kə kapaa inə hiima geenə tuu'ina: də vii gooŋga ka Yeesu Aləmasiihu ndzaanə əndə malaabakii akəŋwacii Əntaŋfə. Tə ci niinə ka gəranə də ŋgeeriitə vii Malaaba Ma'yanə keenə.

⁶ Mad'a ləbə nə əndə da Yeesu Aləmasiihu, taa maryaminakii nə ci, taa paa ci ryaminii patə, pooshi kama kamaanə akəŋwacii Əntaŋfə. Vii ka ci gooŋga nə magadə uushi, kaama mbee ka uudə tə hara ənji.

⁷ Ma ŋga ŋuka, ŋga'ə ŋjuuna slənə. Wu saŋə ənyi ka təŋaginə tuunə agi nə'u rəgwa gooŋga? ⁸ Ma hiimatsa, əntaa Əntaŋfə ətə 'wii tuunə d'ii koonə. ⁹ Kə shii unə, agi banə nə ənji, də uundzə burəjanə fidyasə əbunə ma'usə ənvwə pasə a gəra. ¹⁰ Makə d'ii ci ləbə naamə da Slandanaamə, kə shii nyi, ka

5:1 5.1 2.4; 4.5,9; 5.3. **5:3** 5.3 3.10,12; Rooma 2.25. **5:5** 5.5 2.16; Rooma 8.23-25. **5:6** 5.6 3.28; 5.22; 6.15; Rooma 4.11; 1 Koor. 7.19; Af. 6.23. **5:8** 5.8 1.6-7. **5:9** 5.9 1 Koor. 5.6.

dzəgərənə nə hiima gaamə ka rəgwa rəjwə. Amma, ma əndətə ca gwazə tuunə, kadə kəsənə nə gəjwanə nga Əntanjə tə ci, taa ci nə wu patə.

¹¹ Ndzəkəjushi'inəkya, maci haala nga dzənə aa babara nə nyi ka waazanə, kadə pooshi ənji ka cibeənə ka nyi. Maci ha'ə nə nyi ka dzənə də waazanə, ma waazanaaki agyanə əntənə nga Yeesu Aləmasiihu ashi ənfwa, kadə pooshi ka bəzee ka səkə nga ənja. ¹² Ma ənjitə ca gwazə tuunə ha'ə, ma moonaki, wa təya dzə aakəjwa də tasə natii nə dəjwa'ə.

¹³ Ma unə ndzəkəjushi'inəkya, ma 'wii Əntanjə tuunə, koonə ndzaa ka dimuyinə. Amma uushi rəjwə cii kya ba koonə: goona ba noonə, makə dīi unə ka dimuyinə, a slənuunə taa mi patə mwayi shishinuunə. Pooshi. Ma dānuuna, uudəshimə, una tsakəshi ahadoonə.

¹⁴ Aci anə wabənə rəjwə libə patənə nga bariya nga Əntanjə, waatoo, "Uuduu tə əndətə abiiku makə sətə cii kwa uudə naaku na."

¹⁵ Amma, madə agi iidəshinə nuunə makə uushi'inə nga bilinə, nəhəmə noonə na acii goona zama də noonə na.

Slənə nga shishinə da poo nga Ma'yanə nga Əntanjə

¹⁶ Ma sənə banəki koonə, kapaamə rəgwa kaa Malaaba Ma'yanə a ta koonə kəjwanə, acii goona slənyi sətə mwayi shishinuunə. ¹⁷ Aci kə

5:10 5.10 1.7. **5:11** 5.11 6.12,14; 1 Koor. 1.23. **5:13** 5.13 1 Koor. 6.12; 10.23-24; 1 Piita 2.16. **5:14** 5.14 Leew. 19.18; Rooma 13.9. **5:15** 5.15 Yak. 4.1-2. **5:16** 5.16 5.25; Rooma 8.2-13.

shii unə, pooshi Malaaba Ma'yanə ka luuvə sətə mwayi shishinə nga əndə slənənə. Shishinə nga əndə əsə, paa ci ka luuvə sətə mwayi Malaaba Ma'yanə slənənə. Ma tii ətsə kyakya'ə, agi mabizhinə nə tii. Ci dīi pooshi unə ka mbee ka slənə sətə mwayi unə. ¹⁸ Amma, mada Malaaba Ma'yanə ca ta koonə kəŋwanə, pooshi *bariya da ŋgeerənə anuunə ma'ə.

¹⁹ Ma shishinə nga ənda, paŋgəraŋə a babara nə sətə cii kəya slənə. Waatoo, aləhiinə, ajjinəənə, badawaanə, ²⁰ paaslə uuləminə, mətəooyaanə, dəkə daawaanə ka ənda, təya dfaada mabizhinə, sərəha, bəzə səka, uudənə ka na, təkəshinə da madfee ka mbəzə ahada ənja, ²¹ ətsə hara ənja, kavə nə ka saasa ənvwa, da bwanƙaraanə. Agi dfaadanə nə ənji hara bwaya uushi'inə makə ətsə əsə. Kə shi nya bii koonə ŋukə, amma takumə kaa nya ənə ka batənə koonə əsə: waatoo, ma ənjitə ca slənə tsarə uushi'iitsa, paa tii na dzə aagi *ŋwanjuunə nga Əntaŋfə shaŋə.

²² Amma, ma slənə nga Malaaba Ma'yanə naakii, wiinə pawaakii: uudəshinə, dfa moodasəka, ndzaashinə agi jamənə, kəsə ədzəma, nəhə təgunuunə nga ənda, dfa nga'əənə ka ənja, slənə uushi də rəgwakii, ²³ banee ka na, ətsətə na. Ma tii ətsa, tii nə uushi'iitə vii bariya rəgwa nga dfaanə. ²⁴ Ma ənjitə ləbə da Yeesu Aləmasiihu, kə wa'agi tii

5:17 5.17 Rooma 7.13-23. **5:18** 5.18 Rooma 6.14; 7.4. **5:19** 5.19-21 Rooma 1.28-32; 1 Koor. 6.9-10; Af. 5.3-5; Kwal. 3.5-8; 1 Tim. 1.9-10; 2 Tim. 3.2-5; 1 Piita 4.3; Səniinə 22.15. **5:22** 5.22 Af. 5.9. **5:23** 5.23 1 Tim. 1.9; 2 Piita 1.6.

suunanyinē nga shishinētii. ²⁵ Makē dīi ci Malaaba Ma'yanē ca vii kaamē əpinē, wa ca ta kaamē kəŋwanē. ²⁶ Gaama dūunətē naamē na, gadaama alē haliminē nga ənja, gadaama dāada sərəhē ahadaamē əsə.

6

Tsakəshinē ahada ənja

¹ Ndzəkəŋushi'inəkya, maɗa kə lii unē əndə agi ɗa 'waslyakəənē, ma unē ənē ci Ma'yanē nga Əntaŋfə a ta koonē kəŋwanē, ənyagərəmē dē ci kaa ca nə'u rəgwa gooŋga. Amma wabəmē da ci dē mooda ədzəma. Ma əndətē ca ənyagərē dē ci əsə, wa ca nəhē naakii na, acii ga ca kulagərē aagi ndilē ndilē tē 'waslyakəənəkii da i ci. ² Ngəərəshimē tərənē goonē, acii maɗa agi ngəərəshi tərənē goonē nuunē, ci nə kə slənyuunē makē sətē wabi Yeesu Aləmasiihu. ³ Ma əndətē mambu'umē bahē baananē tē ci agi ənja, maɗa kə bii ci, "Pooshi maɗuunē əndē makē nya", kə ha'u ci dē naakii na. ⁴ Ma sətē dəbēe, taa wu patē, wa ca tsaamē ndzaanaakii saakii. Maɗa kə nee ci ka slənaakii nga'ə, wa ca ɗa moodasəkē ka putakii. Amma ga ca ɗa moodasəkē acii palee naakii slənē ka nga hara ənji dē nga'əənē. ⁵ Acii kadē nə taa wu patē a ba slənaakii.

5:24 5.24 2.19; 6.14; Rooma 6.6; Kwal. 3.5; 1 Yooh. 3.6. **5:25** 5.25 5.16; 1 Koor. 6.19; Af. 4.30. **5:26** 5.26 Rooma 12.10; Fil. 2.3. **6:1** 6.1 Mat. 18.15; Yak. 5.19; 1 Koor. 10.12. **6:2** 6.2 1 Koor. 9.21; 2 Koor. 11.29. **6:3** 6.3 1 Koor. 4.7. **6:5** 6.5 Rooma 2.6; 14.12.

⁶ Ma əndətə ci ənjə a dzəgunə ka ci wabənə nga Əntanfə, wa ca təkəe ka nʏnyı sətə aciikii patə da əndətə ca dzəgunə ka ci.

⁷ Goona ha'u də noonə na: kə shii unə weewee, pooshi ənji ka ha'unə də Əntanfə. Acii ma sətə ləgii ənda, ci upaanəkii. ⁸ Waatoo, ma əndətə slənyi sətə kadeesəkə ka shishinə, wu nə shikwaakii. Amma, ma əndətə slənyi sətə kadeesəkə ka Ma'yanə nga Əntanfə, əpinə ətə pooshi ka uudənə nə shikwaakii. ⁹ Acii ha'ə, gaama zaarə agi də nga'əənə ka ənja, acii kə shii amə, mada kə mbu'ya uusərakii, mada mazaarəmə amə, kadə naama upaa shikwa.

¹⁰ Makə ha'ə dīi əna, taa guci patə upaa amə rəgwa nga də nga'əənə, daamə nga'əənə ka patənə nga ənja. Ma palee maa, ka ənjitə ca nə'u tə Yeesu Aləmasiihu makə amə. *

Muudinə nga wabənə

¹¹ Ma əndzə'i, tsaamətəmə madiigərə naahəənə cii kya naahə koonə də ciinəki. ¹² Ma ənjitə ca ba koonə, see a dzuunə aa babara, kə mwayi tii kaa ənji patə a də manʏushinə da tii. Acii kə shii tii, maci əntənə nga Yeesu Aləmasiihu ashı ənfwa tanə nə tii ka waazanə, kada kə cibee ənji ka tii. ¹³ Ma bii nyi ha'ə, acii taa tii ətsə gi aa babara maa, paa tii nə'utə sətə bii bariya nga Yahudiinə patə. Ma ci təya

6:6 6.6 1 Koor. 9.11,14. **6:8** 6.8 Yooh. 3.6; 6.63; Rooma 8.6,13.

6:9 6.9 2 Tees. 3.13. * **6:10** 6.10 Yooh. 13.34; Rooma 12.10; 13.8; 14.15; 1 Koor. 8.1; da purəjanə 13; 2 Koor. 8.7-8; Gal. 5.6,13-14; Af. 5.2; Fil. 2.2; 1 Tees. 3.12; 4.9; 1 Tim. 1.5; Ibər. 13.1; 2 Piita 1.7. **6:11** 6.11 1 Koor. 16.21. **6:12** 6.12 5.2,11.

ba koonə tyasə see a dzuunə aa babara, kaa təya shii upaa hanətənə putə nga luuvuunə goonə tə sətə bii tii koonə. ¹⁴ Amma, ma nya, see uushi rəŋwə ca kavə tə nyi, kaa nya upaa hanətənə, waatoo ənfutə əŋki Yeesu Aləmasiihu Slandanaamə ashikii. Acii də əntənaakii ashi ənfwə dīi uushi'inə nga *duuniya akəŋwaciiki makə maməətə uushi'inə. Nyi əsə, kə ndzaa nyi makə yadə əpinə amaki akəŋwacii uushi'inə nga duuniya. ¹⁵ Taa kə gi əndə aa babara da madzəmə ci maa, pooshi uushi d'anəkii. Amma, ma səndə ca tsakə ənda, see ndzaanə ka kura taganə, ci nə magadə uushi. ¹⁶ Ma ənjitə kavə wabəətse aagi hiimatii, ənji nga Əntarŋfə nə tii tanyi. Wa Əntarŋfə a vii ka tii ndzaanə jamə, ca dfa ka tii nga'əənə.

¹⁷ Daga ənshinə ka dəŋə aakəŋwa, ga əndə a ənə ka fa maki ma'ə shaŋə. Acii tə'i baavənyinə ashiki ca baarii oo'i, mava nga Yeesu nə nyi.

¹⁸ Ndzəkəŋushi'inəkya, wa Slandanaamə Yeesu Aləmasiihu a dfa koonə pwapoonə patə. *Aamiina.

6:14 6.14 1 Koor. 1.23,29,31; 2.2; Gal. 2.19. **6:15** 6.15 5.6; Rooma 6.3-4; 2 Koor. 5.17; Af. 4.24. **6:16** 6.16 Jab. 125.4-5.
6:17 6.17 2 Koor. 4.10.

Kura Aləkawalə ɲga Əntaɲfə
Gude: Kura Aləkawalə ɲga Əntaɲfə New Testament
copyright © 2000 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Gude

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

56396c70-45d3-5118-be46-8c4c3fec34f1